

Звіт

за результатами моніторингу
місць компактного проживання
внутрішньо переміщених осіб
у Дніпропетровській, Донецькій,
Запорізькій, Луганській та
Харківській областях

2016

ЗМІСТ

Вступ	3
Методологія	4
Загальні спостереження	5
Опитування ВПО, які проживають в МКП	7
Опитування представників адміністрації МКП	14
Опитування місцевих мешканців, що проживають поруч з МКП	18
Рекомендації	19

ВСТУП

В Україні станом на травень 2016 року у місцях компактного проживання (далі – МКП) внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО) проживає 6 518 людей¹, що складає приблизно 0,38% від загальної кількості зареєстрованих ВПО в Україні².

Право на забезпечення ВПО безоплатним тимчасовим житлом за умови сплати за комунальні послуги встановлено абзацом восьмим пункту 1 статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20 жовтня 2014 року. Законом визначено, що можливість безоплатного тимчасового проживання ВПО забезпечують органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та суб'єкти приватного права.

Водночас у законодавстві відсутній єдиний порядок та умови розміщення ВПО до МКП, не передбачено єдиних правил користування приміщеннями МКП, умов, за яких ВПО можуть бути виселені з МКП або, навпаки, заборону виселення. Відповідно, порядок розміщення, виселення та умови проживання ВПО у різних МКП можуть регулюватися різним законодавством. Різняться і самі МКП за типом власності, суб'єктом підпорядкування, кількістю місць проживання, станом житлових приміщень, розміром оплати за проживання в МКП. Місцями компактного проживання ВПО є зазвичай приватні гуртожитки, приміщення житлового фонду соціального призначення, готелі, санаторії, бази відпочинку, модульні містечка, культові будівлі, гуртожитки навчальних закладів, лікарні та інші приміщення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1094 затверджено Комплексну державну програму щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року (далі – Комплексна програма). Планом заходів з виконання Комплексної програми визначено забезпечення ВПО місцями для тимчасового перебування, в тому числі, забезпечення тимчасового розміщення сімей ВПО, в складі яких є особи з інвалідністю, зокрема діти з інвалідністю. Отже, протягом понад двох років ВПО, в тому числі, з інвалідністю, тяжкими захворюваннями, літні ВПО, сім'ї ВПО, які є неповними, малозабезпеченими, багатодітними та інші вразливі категорії переміщених осіб, тимчасово проживають в МКП.

Нагальним питанням проживання ВПО в МКП є їх адаптація до нових умов життя та інтеграція в новій громаді. Відповідно до міжнародних стандартів, які стосуються довгострокових рішень для ВПО, державою мають бути вжиті заходи, в тому числі спрямовані на забезпечення права на достатній рівень життя та відновлення (або компенсацію) втрачених (або пошкоджених) житла, землі та власності для належної інтеграції ВПО. На 2016-2017 роки Комплексною програмою визначена ціла низка заходів щодо забезпечення права ВПО на житло. Однак, державним бюджетом не передбачені видатки на реалізацію Комплексної програми, тому житлове питання ВПО не вирішується, а найбільш вразливі сім'ї ВПО проживають в місцях компактного проживання, у родичів та знайомих.

З ОГЛЯДУ НА ВКАЗАНІ ВИКЛИКИ ЦІЛЯМИ МОНІТОРИНГУ ВИЗНАЧЕНО:

- виявлення в яких умовах проживають ВПО різних категорій в МКП, з якими проблемами стикаються, якої державної допомоги та іншої підтримки потребують;
- виявлення ступеню соціальної адаптації ВПО в МКП та новій громаді, наявності перешкод до адаптації, виявлення тенденцій у відносинах між місцевою громадою та мешканцями МКП.

¹ Травень 2016, Global Shelter Cluster, режим доступу: https://www.sheltercluster.org/sites/default/files/docs/cc_factsheet_may_2016_ukr.pdf

² Відповідно до інформації офіційного сайту Міністерства соціальної політики України станом на 15.08.2016 кількість ВПО складала 1 714 388.

МЕТОДОЛОГІЯ

Моніторинг проведено у період з 11 до 15 квітня 2016 року моніторами благодійної організації «Благодійний фонд «Право на захист» (далі - БФ «Право на захист») у Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Донецькій та Луганській областях.

Під час моніторингу було відвідано **47** МКП, опитано **329** внутрішньо переміщених осіб, що проживають в МКП, **46** представників адміністрацій МКП та **180** місцевих мешканців, які проживають поблизу МКП.

47 МКП

• **329** ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

• **46** ПРЕДСТАВНИКІВ АДМІНІСТРАЦІЙ МКП

• **180** МІСЦЕВИХ МЕШКАНЦІВ

ІНФОРМАЦІЯ ЗБИРАЛАСЯ ШЛЯХОМ:

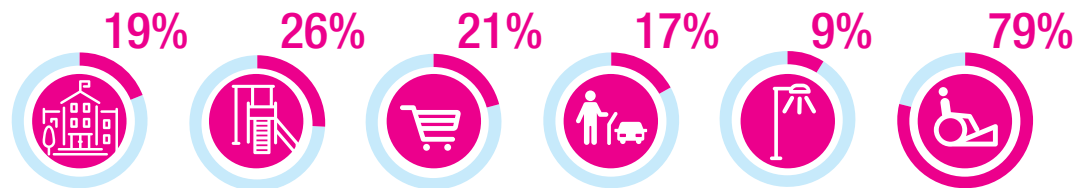
- спостереження в місцях компактного проживання для внутрішньо переміщених осіб;
- опитування внутрішньо переміщених осіб, які проживають в місцях компактного проживання;
- опитування представників адміністрацій місць компактного проживання внутрішньо переміщених осіб;
- опитування місцевих жителів, які проживають біля МКП.

ЗАГАЛЬНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

МОНІТОРИ БФ «ПРАВО НА ЗАХИСТ» ПРОВЕЛИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ У 47 МКП.

- 70% МКП розташовані відносно зручно.
- У 83% поряд з МКП є зупинка громадського транспорту.

Здебільшого МКП розташовані у безпосередній близькості до об'єктів соціальної інфраструктури. Водночас 19% МКП не мають поблизу шкіл, 26% - дитячих майданчиків, 21% - продовольчих магазинів, 17% - тротуарів, що ведуть до МКП, 9% - освітлення біля входу в МКП. 79% МКП не є облаштованими для людей з інвалідністю та похилого віку. Зокрема, в них відсутні ліфти (у разі розташування не на першому поверсі) та пандуси.

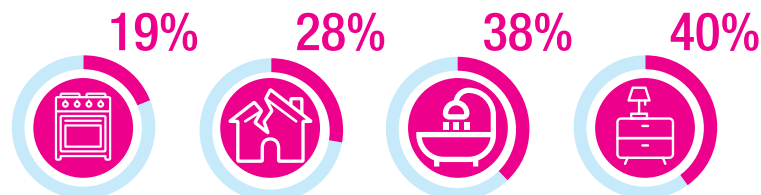

МКП у м. Бахмут

У 94% МКП чисто всередині та поблизу. 46% МКП мають задовільний загальний стан та приміщення після ремонту; 23% МКП мають нові меблі; 38% МКП мають санвузли у задовільному стані після ремонту; 40% мають чисту загальну кухню з оновленою технікою.

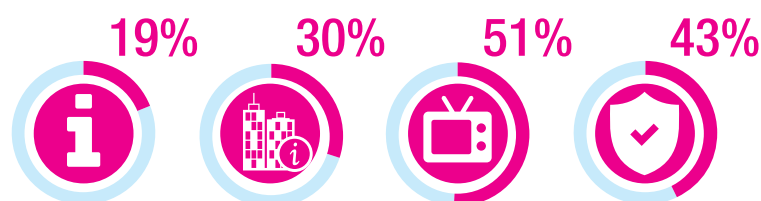

Водночас, 19% МКП мають загальну кухню у незадовільному і неприбраному стані; приміщення 28% МКП перебувають у незадовільному стані та потребують ремонту; санвузли у 38% МКП у незадовільному стані; у 40% МКП меблі у незадовільному стані.

Всередині/біля 19% МКП наявна інформація, як можна заселитися до МКП. В 30% МКП є інформація про тарифи, заборгованість, зустрічі з адміністрацією МКП. В 51% МКП є кімната для спільного дозвілля. Здебільшого вхід у МКП для мешканців та відвідувачів обмежений у нічні години. У 43% відвіданих МКП є охорона.

МКП у м. Костянтинівка

За час проведення моніторингу жодних конфліктів у відвіданих МКП не було зафіксовано.

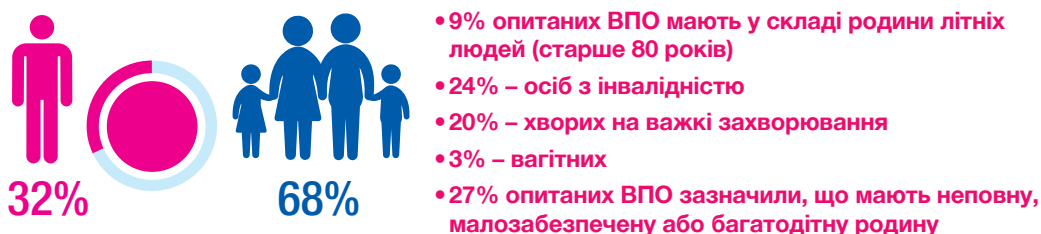
ОПИТУВАННЯ ВПО, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ В МКП

Моніторами опитано 329 ВПО, які є представниками різних вікових груп та статі: 235 з них є жінками і 94 – чоловіки. Серед них: 13.5% віком 18-25 років; 22% віком 25-35 років; 29% віком 35-55 років; 35.5% старші 55 років.

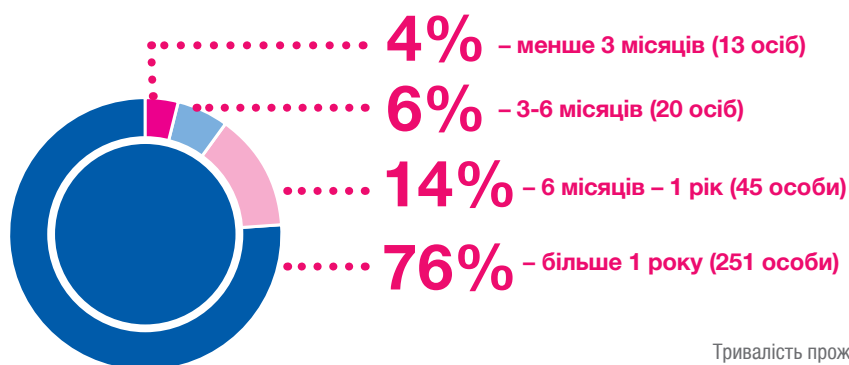
З усіх опитаних ВПО, 225 осіб або 68% ВПО проживають сім'ями в МКП. Майже 69% сімей ВПО складаються з 2-3 осіб. Деякі сім'ї ВПО складаються з 6 і більше осіб.

104 особи або 32% проживають окремо, тобто не в складі сім'ї. 42% одиноких ВПО – пенсіонери.

9% опитаних ВПО мають у складі родини літніх людей (старше 80 років); 24% – осіб з інвалідністю; 20% – хворих на важкі захворювання; 3% – вагітних. 27% опитаних ВПО зазначили, що мають неповну, малозабезпечену або багатодітну родину. Водночас деякі сім'ї одночасно мають декілька з перелічених ознак вразливості.

76% опитаних ВПО проживають в МКП **понад рік**, тобто перемістилися з невідконтрольної території у 2014 році – березні 2015 року. При цьому 73% опитаних проживають з моменту переміщення в МКП, в якому їх було опитано.

Тривалість проживання ВПО в МКП

Згідно з опитуванням щодо **кількості проживаючих ВПО в одній кімнаті** 75% ВПО мешкають разом з 1-3 особами, водночас кількість проживаючих ВПО у кімнаті в окремих випадках сягає 12 чоловік (м. Чугуїв Харківської області).

63% опитаних ВПО зазначили, що сусіди по кімнаті є їхніми родичами. Проте, у Луганській області лише 27% ВПО проживають у кімнаті з родичами.

Кількість осіб, що проживають в кімнаті з ВПО

Щодо **опалення взимку** 80% опитаних вказали, що взимку в їхній кімнаті було тепло. Однак, в МКП, що розміщений у санаторії «Святі гори» у м. Святогірськ (північ Донецької області), через відсутність пального не було опалення протягом місяця (грудень 2015--січень 2016 року).

МАЙЖЕ 32% НЕ ЗАДОВОЛЕНІ ПЕВНОЮ МІРОЮ АБО ЦІЛКОМ

ТАК, мене все влаштовує	85
Радше ТАК, ніж НІ	140
Радше НІ, ніж ТАК	82
НІ, зовсім не подобається	22

Ступінь задоволеності умовами проживання в МКП

УМОВАМИ ПРОЖИВАННЯ В МКП ВКАЗАНІ ТАКІ УМОВИ ПРОЖИВАННЯ, ЩО НЕ ЗАДОВольНЯЮТЬ ВПО:

- 28% - незадовільний стан санітарно-гігієнічного блоку;
- 23% - незадовільний стан приміщення;
- 15% - високі тарифи за послуги ЖКГ;
- 12% - стосунки з сусідами-ВПО;
- 9% - режим доступу/відвідування;
- 9% - відсутність послуг ЖКГ;
- 6% - стосунки із адміністрацією;
- 1% - криміногенна ситуація в/поблизу МКП;
- 23% - інше.

ОПИТАНІ ВПО ЗАЗНАЧИЛИ ТАКІ ПРИЧИНИ ВИБОРУ МКП ЯК МІСЦЯ ДЛЯ ПРОЖИВАННЯ:

- 78 % - висока вартість оренди житла/низька ціна винайму у МКП;
- 15% - неможливість знайти та винайняти окреме житло (орендодавців не влаштовує прописка, діти, тварини тощо);
- 11% - бажання проживати разом із земляками;
- 9% - кращі можливості для отримання гуманітарної допомоги;
- 7% - гарна інфраструктура;
- 7% - близьке розташування роботи;
- 8% - інше.

Примітка: Одна особа могла надати декілька варіантів відповідей.

НА ДУМКУ ОПИТАНИХ, НАЙБІЛЬШОЮ ПРОБЛЕМОЮ В МКП, В ЯКИХ ВОНИ ПРОЖИВАЮТЬ, Є:

- 60% - побутові проблеми;
- 11% - незрозумілі тарифи ЖКГ;
- 9% - незручність розташування;
- 5% - недружня атмосфера;
- 4% - проблеми з адміністрацією;
- 13% - інше;
- 8% - жодних проблем.

Основними побутовими проблемами ВПО зазначали загальний побут (кухня та санвузол, відсутність шумоізоляції та приватності), незадовільний стан місць загального користування, недостатнє опалення взимку та інше.

МКП у м. Дружківка

Щодо стану **фізичного і психологічного здоров'я**, більше третини опитаних ВПО вказали погіршення стану за час проживання у МКП (43% та 40% відповідно).

Фізичний та психологічний стан ВПО

18% з опитаних ВПО хотіли б/вважають за доцільне звернутися до психолога. 18% не змогли відповісти на питання.

83% ВПО щодо **адаптації до життя з новими сусідами** вказали, що їм вдалося адаптуватися до життя в МКП, 13% ВПО не змогли відповісти на питання, 4% ВПО вказали, що їм адаптуватися до життя із новими сусідами в МКП не вдалося.

Адаптація до життя із новими сусідами

Щодо **адаптації до життя в новій громаді** 71% ВПО зазначили, що їм вдалося адаптуватися до життя у новій громаді/місті. 5% ВПО не змогли дати відповідь на питання. 24% ВПО зазначили, що не адаптувалися до життя в новій громаді/місті.

Адаптація до життя у новому місті

Основним колом щоденного спілкування опитані ВПО зазначили сусідів з МКП, інших ВПО та друзів і знайомих, які також перемістились. Відносно невелика частина опитаних ВПО повідомили, що спілкуються з місцевими мешканцями, зокрема, батьки інших дітей, з якими контактує їх дитина, співробітники гуманітарних організацій, волонтерами, колегами по роботі.

Кола спілкування мешканців МКП

Примітка: ВПО могли надавати декілька відповідей.

40% опитаних ВПО повідомили, що **проводять свій вільний час** в органах державної влади, 36% - у лікарнях.

Примітка: Зазначимо, що ВПО могли надавати декілька відповідей.

70% опитаних ВПО повідомили, що **відвідують гуманітарні та громадські організації** для отримання гуманітарної допомоги. Проте 15% опитаних зазначили, що вони не відвідують такі організації взагалі.

Примітка: ВПО могли надавати декілька відповідей.

Майже 51% ВПО вважають, що **рівень уваги/допомоги від держави, волонтерів та громадських організацій** знизився за час, що минув з початку їх переміщення.

Одним із завдань моніторингу було також з'ясувати з **якими правовими проблемами стикаються ВПО**, що проживають в МКП, та виявити їх потреби у правовій допомозі. Опитані ВПО зазначили такі проблемні питання:

Примітка: ВПО могли надавати декілька відповідей.

Під час моніторингу вивчалось питання **працевлаштування ВПО, які мешкають в МКП**. Із загальної кількості опитаних ВПО тільки 165 ВПО (50%) ставилися питання щодо працевлаштування, оскільки інші ВПО є пенсіонерами або студентами денної форми навчання.

22% з 165 опитаних ВПО вказали, що вони офіційно працевлаштовані. 15% опитаних працюють неофіційно. 63% ВПО не мають роботи.

Отже, тільки 37% від опитаних працездатних ВПО мають роботу.

Серед тих ВПО, які не працевлаштовані (в тому числі працюють неофіційно) тільки 10% перебувають на обліку в центрі зайнятості і тільки 34% ВПО шукають роботу. Більша частина опитаних ВПО вказали, що шукають роботу впродовж більш ніж півроку, з них 16 осіб шукають роботу понад рік.

ОСНОВНИМИ ТРУДНОЩАМИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПОШУКУ РОБОТИ ЗАЗНАЧЕНО:

- 19% - брак вакансій на ринку праці;
- 17% - немає з ким залишати маленьку дитину;
- 15% - немає вакансій відповідно до професії;
- 13% - взагалі низький рівень зарплат по регіону;
- 12% - упереджене ставлення працедавців через походження з Донбасу;
- 9% - низький рівень заробітної плати порівнюючи з тим, що був раніше;
- 7% - пропонують лише неофіційне працевлаштування;
- 10% - інше.

Примітка: ВПО могли надавати декілька відповідей.

65% ВПО зазначили, що **їхнім основним джерелом доходу** є щомісячна адресна допомога, 38% - пенсія, 28% - заробітна плата.

Джерела надходження коштів

62% ВПО вважають рівень доходу своєї родини незадовільним, 17% - вкрай незадовільним.

Рівень доходу родини ВПО

Висновки

Приблизно 68 % опитаних ВПО проживають в МКП сім'ями, більшість з яких складається з 2-3 членів родини. Досить значна кількість сімей ВПО мають у своєму складі людей з інвалідністю (24%), тяжкими захворюваннями (20%), літніх осіб (9%) або вагітних жінок (3%). 27% опитаних ВПО мають неповні, багатодітні та малозабезпечені сім'ї. Отже, вагома частина проживаючих в МКП ВПО є людьми вразливих категорій.

88% опитаних ВПО до моменту переміщення проживали в містах, 12% ВПО – в селах. Це частково пояснює складнощі із працевлаштуванням та адаптацією ВПО в місцях їх теперішнього проживання, адже спектр затребуваних професій та спосіб життя в містах і селах значно різняться.

ВПО проживають найчастіше в одній кімнаті в кількості від 2 до 4 людей, проте в деяких МКП кількість ВПО в кімнаті сягає 12 людей. Водночас 37% опитаних ВПО проживають в одній кімнаті з чужими людьми, що може негативно впливати на загальний побут мешканців, відносини та адаптацію в МКП загалом.

Умовами проживання в МКП, що викликають найбільше незадоволення ВПО вказано загальний стан усього приміщення, стан санітарно-гігієнічного блоку, високі тарифи за послуги ЖКГ та інше. Основною проблемою МКП опитані ВПО зазначили побутову проблему. Найбільшими побутовими проблемами ВПО в МКП є спільний побут, незадовільний стан місць загального користування, неналежне опалення.

МКП у м. Святогірськ

МКП у м. Святогірськ

Щодо опалення взимку здебільшого опитані вказали, що в приміщенні було тепло, в одному з МКП протягом місяця у грудні-січні 2015 року опалення не було через відсутність пального. 9% опитаних ВПО вказали, що холод взимку є найбільшою побутовою проблемою МКП.

68% опитаних ВПО розглядали б можливість переїзду до іншого типу житла за умов компенсації орендної плати. Водночас, основною причиною небажання залишати МКП є висока орендна плата за житло та складнощі під час пошуку житла. Отже, однією із ймовірних причин, чому ВПО живуть у МКП, не зважаючи на побутові проблеми, є їх неспроможність/неготовність сплатити вартість орендної плати за наймане житло.

Основними правовими проблемами ВПО, які проживають в МКП, вказано оформлення / отримання соціальних виплат (37%), оформлення довідки ВПО (26%), отримання/відновлення документів (15 %) та інші. Ці результати узгоджуються з результатами попереднього моніторингу БФ «Право на захист» та свідчать про те, що наслідки призупинення соціальних та пенсійних виплат ВПО, а також скасування довідок ВПО лишають низку актуальних проблем для ВПО. Водночас 40% з опитаних ВПО зазначили, що вільний час проводять в органах державної влади. Спільним для більшої частини опитаних ВПО, які мешкають у МКП, джерелом доходу є щомісячна адресна допомога для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, що підкреслює гостроту наслідків призупинення виплат та скасування довідок про взяття на облік ВПО. 34% ВПО вказали, що їм необхідна подальша правова допомога.

Більше третини опитаних ВПО зазначили погіршення свого фізичного та психологічного стану від початку проживання в МКП. 18% опитаних ВПО вважають за необхідне отримати допомогу психолога. Приблизно стільки ж ВПО не змогли дати відповідь на питання щодо потреби в психологічній допомозі, що може сигналізувати про необхідність її надання. Водночас 36% ВПО повідомили, що проводять вільний час у лікарнях.

Тільки 22% опитаних ВПО з числа осіб працездатного віку офіційно працевлаштовані, 15% неофіційно працюють, інша частина, тобто більша частина опитаних ВПО працездатного віку (63%) не мають жодної роботи. Водночас тільки 34% ВПО, які не працюють (або неофіційно працюють), шукають роботу. При цьому основними проблемами під час пошуку роботи зазначено відсутність вакансій на ринку праці, в тому числі за професією, наявність маленької дитини, яка потребує догляду під час відсутності батька (матері) на роботі, низька заробітна плата в регіоні та низку інших проблем.

Здебільшого ВПО, які мешкають у МКП, визначили свій матеріальний стан, як незадовільний. 70% ВПО відвідують гуманітарні організації з метою отримання гуманітарної допомоги. Більше половини опитаних ВПО відзначили, що рівень підтримки від держави та від волонтерських організацій зменшився.

Переважна більшість опитаних ВПО повідомили, що адаптувалися до нових сусідів в МКП. Водночас 24% опитаних ВПО вважають, що не адаптувалися до життя в новій громаді. Останнє можна пояснити тим фактом, що основним колом спілкування опитаних ВПО є сусіди з МКП (86% відповідей), які також є ВПО. Окрім сусідів, опитані ВПО спілкуються з іншими ВПО (28%) та знайомими (25%), які приїхали до цього населеного пункту. Порівняно незначна кількість опитаних ВПО спілкуються з батьками дітей, з якими навчається їх дитина (13%), співробітниками гуманітарних та волонтерських організацій (12%), колегами по роботі (10%) тощо. Отже, результати опитування демонструють, що ВПО спілкуються, головним чином, між собою та в кращому випадку з обмеженим колом місцевих мешканців, з якими познайомилися після переміщення.

ОПИТУВАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ АДМІНІСТРАЦІЇ МКП

В процесі моніторингу було опитано 46 працівників, з них 46% опитано у гуртожитках, 6% у санаторіях, 9% в модульних містечках, 39% у перероблених лікарнях, школах, оздоровчих таборах, релігійних установах тощо. Представник адміністрації одного з МКП в Луганській області відмовився спілкуватися.

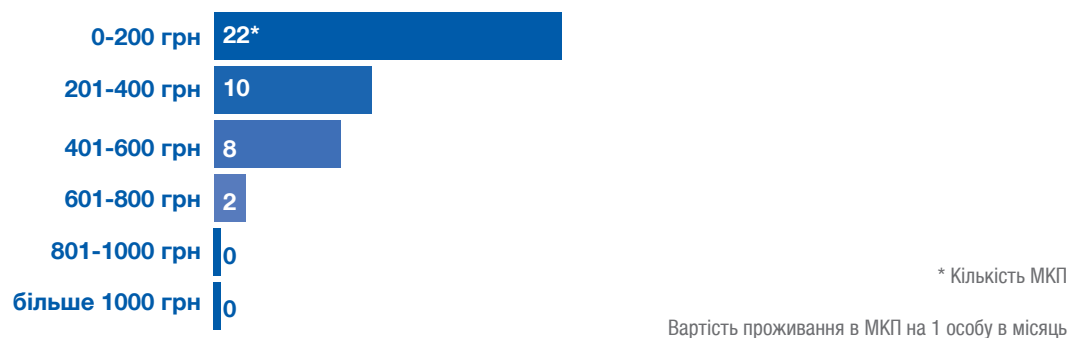

46

- 46% опитано у гуртожитках
- 6% у санаторіях
- 9% в модульних містечках
- 39% у перероблених лікарнях, школах, оздоровчих таборах, релігійних установах тощо

У 63% МКП адміністрація укладає із ВПО договір про проживання. У 98% МКП встановлені правила поведінки/проживання. У всіх МКП адміністрація надає меблі, подушки, білизну та інші необхідні предмети користування.

Вартість проживання в МКП різниться від безкоштовного до 750 грн. на місяць. У 48% вартість проживання не перевищує 200 грн. Проте адміністратори чотирьох МКП (Маріуполь, Юріївка, Мелекіне) інформацію щодо вартості проживання не надали.

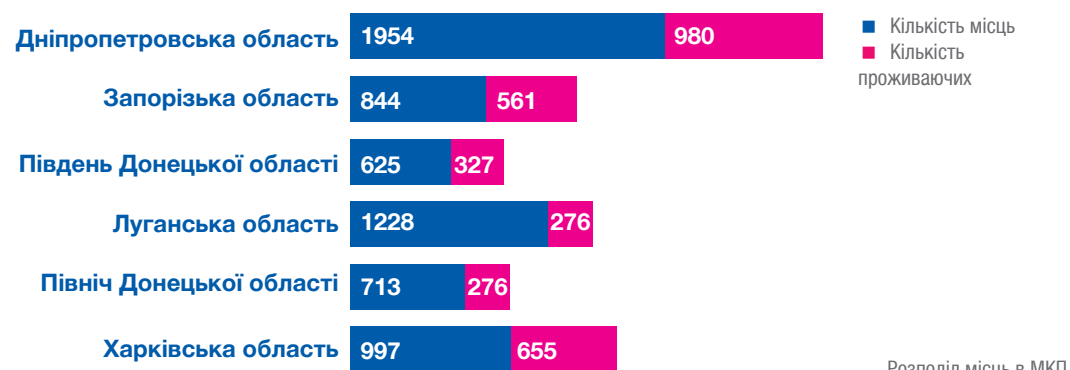

Примітка: вартість проживання в МКП дорівнює сумі вартості комунальних послуг та послуг з проживання в МКП. Послугами з проживання, які надаються МКП є зазвичай: надання особи місця для ночівлі, постільної білизни, предметів та об'єктів в користування, необхідних для проживання та інше.

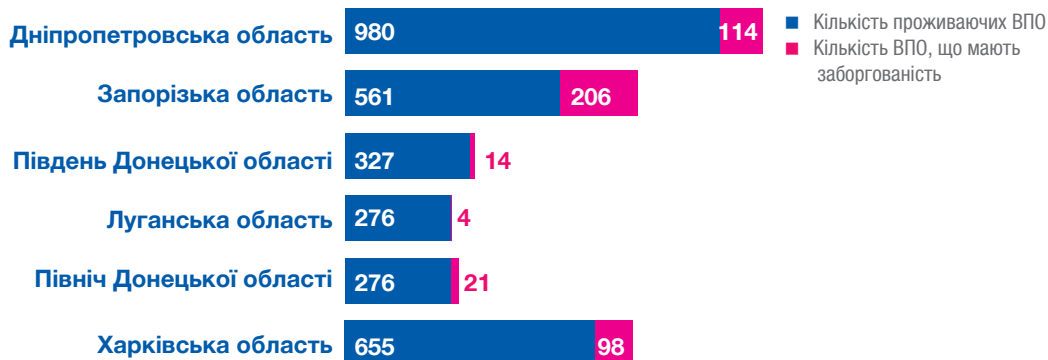
Адміністрації 26 МКП (56%) повідомили, що не вимагають сплати за послуги проживання. Тобто в цих МКП ВПО сплачують лише за комунальні послуги або не сплачують взагалі. Адміністрації 9 МКП (близько 20%) повідомили, що не вимагають сплати за комунальні послуги.

Принцип формування тарифів на ЖКГ представники МКП описували по-різному, але переважно – це загальна вартість послуг, розрахована за показниками лічильників усього МКП, поділена на всіх проживаючих в МКП. Водночас, лише у 37% МКП застосовуються пільги на оплату послуг з користування житлом, комунальних послуг, паливом та інші для ВПО пільгових категорій.

Кількість місць у відвіданих МКП варіюється від 10 до 624, а кількість проживаючих – від 10 до 458.

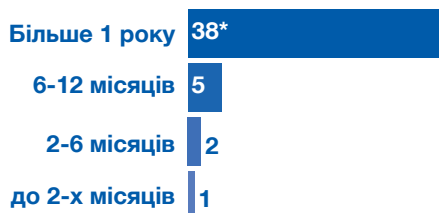
У 35% МКП частина мешканців (від 1 до 120 осіб) має **заборгованість за проживання**. Наприклад, в модульному транзитному містечку м. Запоріжжя, в якому на момент опитування мешкало 365 ВПО, 120 ВПО мали заборгованість за послуги з проживання (150 гривень на місяць з 1 особи).

ВОДНОЧАС НАЙБІЛЬШОЮ ПРОБЛЕМОЮ В МКП БУЛО ЗАЗНАЧЕНО:

- 39% - побутові проблеми;
- 13% - незручність розташування;
- 13% - непорозуміння на підставі тарифів ЖКГ;
- 7% - проблеми у спілкуванні з ВПО;
- 2% - недружня атмосфера серед ВПО;
- 24% - інше.

Зазвичай, ВПО **проживають в МКП протягом:**

* Кількість МКП

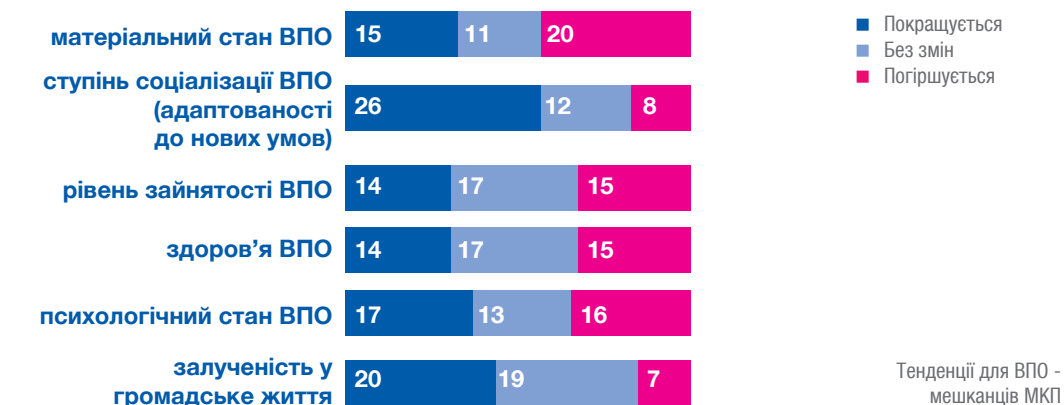
У 16 МКП були випадки **виселення ВПО** за ініціативи адміністрації МКП.

ОСНОВНИМИ ПРИЧИНАМИ ВИСЕЛЕННЯ ПРЕДСТАВНИКИ АДМІНІСТРАЦІЙ ЗАЗНАЧИЛИ:

- 94% - порушення правил МКП;
- 50% - численні скарги сусідів;
- 31% - несплата за проживання;
- 19% - скоєння протиправного діяння;
- 12% - інше.

Примітка: представники адміністрацій МКП могли надавати декілька відповідей.

Представники адміністрацій МКП зазначили, що *ступінь соціалізації ВПО та залучення до громадського життя* підвищились, *проте увага ЗМІ до проблем ВПО, підтримка та допомога волонтерів і гуманітарних організацій* зменшились. 43% адміністраторів зазначили погіршення матеріального стану ВПО.

Висновки

Результати опитування ВПО та адміністрацій МКП продемонстрували одночасно різке погіршення матеріального стану ВПО та зменшення підтримки ВПО з боку держави та недержавних організацій. 43% опитаних представників адміністрацій вважають, що матеріальний стан ВПО погіршився, а більше половини вважають, що підтримка гуманітарних організацій та увага ЗМІ до ВПО зменшились.

Представники адміністрацій 16 МКП повідомили про випадки виселення ВПО. Найбільш поширеною підставою виселення було порушення правил проживання, 31% адміністрацій повідомили про випадки виселення ВПО через несплату за проживання.

Опитування здійснено в МКП, в яких загалом проживає 3 075 ВПО. Тільки у 37% МКП, в яких здійснено опитування, застосовуються пільги на оплату послуг проживання для ВПО вразливих категорій. Близько третини з цих МКП мали частину мешканців ВПО, які заборгували за проживання. Кількість таких ВПО на момент моніторингу складала 457, тобто 15% мешканців МКП, в яких здійснено опитування. Водночас кількість ВПО, які мають борг, може сягати 120 осіб на МКП.

МКП, в яких проживають ВПО, уявляють собою гуртожитки, санаторії, модульні містечка та адміністративні будівлі, пристосовані до проживання ВПО. Майже половина представників адміністрацій МКП, які були опитані, працюють в МКП типу гуртожитків. Загалом вартість проживання ВПО у відвіданих МКП не перевищує 750 грн за місяць, проживання у близько половині МКП (48%) коштує не більш ніж 200 гривень (враховуючи МКП, в яких проживання є безкоштовним), у 22% МКП - від 200 до 400 гривень.

У всіх МКП забезпечуються меблі, подушки, білизна тощо. Опитані представники адміністрацій МКП, як і ВПО, вважають побутову проблему найбільшою проблемою в МКП. Окрім цієї повідомлено про проблему незручного розташування МКП та непорозуміння через тарифи ЖКГ.

ОПИТУВАННЯ МІСЦЕВИХ МЕШКАНЦІВ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ ПОРУЧ З МКП

Під час моніторингу МКП представники БФ «Право на захист» опитали 180 місцевих мешканців, які проживають поблизу МКП різних статі, вікових категорій та типу зайнятості.

9% ставляться негативно до того, що поруч знаходиться МКП, в якому проживають ВПО, 58% – нейтрально, а 33% – позитивно.

Загалом опитані місцеві мешканці ставляться до ВПО переважно дружньо (47%) та нейтрально (48%). 5% місцевих мешканців зазначили, що негативно ставляться до ВПО. 65% опитаних місцевих мешканців зазначили, що вони спілкувалися з ВПО із МКП.

Місцеві мешканці зазначають, що в повсякденному житті із моменту появи МКП майже нічого не змінилось. Деякі місцеві мешканці скаржаться на погіршення громадського спокою, засмітнення території. Також, вказують на незначне збільшення черг у магазинах.

Майже половина (46%) опитаних місцевих мешканців вважають, що відносини з ВПО є дружніми та не потребують додаткових зусиль з боку ВПО. Інша частина місцевих мешканців надали рекомендації ВПО бути привітнішими, прибирати територію біля МКП, поводитися пристойно, приймати участь у житті громади, інтегруватися завдяки працевлаштуванню.

Місцеві мешканці повідомили, що для адаптації ВПО на новому місці вони можуть більше спілкуватися з ВПО, ставитися дружелюбно, знизити ціни на житло, ставитися з розумінням до проблем ВПО, ставитися, як до членів місцевої громади, допомагати з працевлаштуванням, допомагати речами, діями, організовувати спільні заходи, підтримувати морально, допомогти зробити ремонт в МКП.

Висновки

Незважаючи на позитивне ставлення з боку місцевих мешканців та готовність допомагати та підтримувати ВПО, опитування самих ВПО виявило, що адаптації ВПО до нової місцевої громади як такої не відбувається, оскільки основним колом спілкування ВПО є самі ВПО. З огляду на це для посилення адаптації ВПО в новому місці органи місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування мають вживати відповідних додаткових заходів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Народним депутатам України

1. Внести зміни до Закону України «Про державний бюджет України на 2016 рік» з метою забезпечення фінансування Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року, затвердженої відповідною постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1094 та врахувати необхідність передбачення фінансування Комплексної державної програми державним бюджетом у 2017 році.

Кабінету Міністрів України

1. Розробити проект змін до Закону України «Про державний бюджет України на 2016 рік», яким передбачити фінансування Комплексної державної програми, та врахувати необхідність її фінансування під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на 2017 рік.

2. Забезпечити належне виконання заходів, передбачених Планом заходів Комплексної державної програми за наступними завданнями:

- задоволення першочергових потреб переселених громадян;
- забезпечення тимчасового розміщення сімей переселених громадян, у складі яких є люди з інвалідністю, зокрема діти з інвалідністю;
- забезпечення права переселених громадян на житло.

3. Розробити та запровадити механізм реструктуризації заборгованості з оплати внутрішньо переміщеними особами за проживання (в тому числі за комунальні послуги) в місцях компактного проживання.

4. Створити механізм безкоштовної доставки внутрішньо переміщеним особам з обмеженими можливостями або захворюваннями пенсійних та соціальних виплат додому, забезпечити його роботу.

Міністерству з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України

1. Координувати в межах компетенції здійснення заходів з соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб, які проживають в місцях компактного проживання.

2. Взаємодіяти з міжнародними гуманітарними організаціями у сприянні наданню гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб, які проживають в місцях компактного проживання.

Місцевим державним адміністраціям та місцевим радам

1. Забезпечити надання необхідної медичної допомоги (в тому числі психологічної) внутрішньо переміщеним особам в місцях їх компактного проживання.

2. Здійснити інформування ВПО, які проживають у місцях компактного проживання, щодо можливості та порядку отримання державних допомог, в тому числі одноразової грошової допомоги постраждалим і внутрішньо переміщеним особам, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 535 «Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам».

3. Дослідити необхідність проведення ремонтних робіт в місцях компактного проживання внутрішньо переміщених осіб, які їм підпорядковані або передані, та поблизу них, та у випадку виявлення такої необхідності, профінансувати ремонтні роботи.

4. Сприяти налагодженню відносин між місцевим населенням та внутрішньо переміщеними особами та їх адаптації в новому середовищі шляхом залучення до місцевих програм, свят, заходів.

Міжнародним гуманітарним організаціям, волонтерським, благодійним та іншим неурядовим організаціям, які здійснюють підтримку внутрішньо переміщених осіб в Україні

1. Забезпечити прозорий та контрольований механізм надання внутрішньо переміщеним особам, розміщеним в місцях компактного проживання, гуманітарної допомоги або послуг для задоволення основних потреб осіб.

2. Створити систему координації надання міжнародними та національними організаціями гуманітарної допомоги для ВПО, які проживають у місцях компактного проживання.

За додатковою інформацією,
будь ласка, звертайтеся: pr@r2p.org.ua